

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Ayşe Kulin
SON

Copyright © 2018, Ayşe Kulin
Serbian edition published by agreement with Barbaros Altug
Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03962-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

AJŠE KULIN

*Deca
Istanbula*

Prevela Lidija Mišić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

Derja

Želim da se usidrim baš u ovoj luci gde sam sad.

Čim sam čula zvuk poruke, bacila sam pogled na Hakanov telefon na komodi pored kreveta. Mora da je još jedna odbijenica za silne poslove za koje se prijavljivao. Dozivala sam ga, ali nije me čuo pod tušem. Možda bih mogla da virnem u poruku?

Protešla sam ruku do telefona i dodirnula ekran. Poruka je bila na engleskom. Dok sam se spremala da je pročitam, ugledala sam Hakana kako ulazi u sobu obmotan velikim peškirom oko struka, dok je malim ubrusom trljao kosu.

„Stigla ti je poruka“, rekla sam mu.

Nije uopšte obraćao pažnju na to što mu govorim pa sam ponovila rečenicu.

„Pogledaću posle“, kazao je i, nakon kratke šetnje po sobi, uzeo telefon i izašao.

Pomislila sam da ne želi da čita sadržaj poruke preda mnom. Obrazi su počeli da mi gore. Osetila sam kako mi je beba na dojčkama postala nemirna, a ubrzo je počela i da dreči, proizvodeći čudne zvuke. Prestala sam da je dojim i naslonila je na rame, nežno je lupajući po leđima da bi podrignula. U stvari, već je došlo vreme da prestanem da je dojim,

ali u našem selu deca se doje do druge godine, pa nisam htela da me komšije nazivaju sebičnom i zato sam odlučila da nastavim dok ne napuni dovoljno godina.

U ovom selu dobri odnosi s komšijama su neophodni jer nemam drugih prijatelja sem njih. Kada Ada ima gasove, dok kuvam ili se šetam po bašti, kad god me muče nedoumice, komšije su tu da me posavetuju. Ostali su se rasuli po raznim evropskim gradovima, ali smo u kontaktu preko interneta, pričaju mi o vestima iz sveta umetnosti i ispunjavam dane dopisujući se s prijateljima iz prošlosti.

Hakan se vratio i ostavio telefon na komodu, a peškir koji je nosio oko struka bacio na krevet. Mene bi uvek prekorevao kad bih spustila mokar peškir na krevet. Počeo je da se oblači vrlo grubo. Gurnuo je drugu čarapu s komode s ladicama i sagnuo se ispod kreveta da je traži. Ne vidi šta mu se nalazi ispred oka! Ovaj čovek je u bunilu!

„Izlazim napolje, treba li ti nešto iz prodavnice?“, pitao me je dok je pružao ruku da zgrabi telefon.

Uhvatila sam ga za podlakticu.

„Kriješ li nešto od mene?“

„Zašto bih krio nešto od tebe?“ Nije me ni pogledao u oči.

„Od koga ti je ta poruka?“

„A to... To je u vezi sa poslom za koji sam se prijavio...“

„Pa što mi to onda lepo ne kažeš? Jesu li te primili ili odbili?“

„Derja, sad sam u žurbi, razgovaraćemo kad se vratim.“

Hoćeš reći, nakon što lepše upakuješ te laži, pomislila sam.

„Da ili ne... Zar je tako teško odgovoriti?“

„Nije... ova situacija zahteva dodatna objašnjenja. Vidiš li kako gubim vreme zbog tebe, pričaćemo kad se vratim.“

„Hakane, šta kriješ od mene? Dogovorili smo se da ćemo uvek biti iskreni jedno prema drugom.“

„Naravno, uvek! Pričaćemo kad se vratim.“

Nema šanse da čekam da se vrati. Ustala sam iz kreveta i nežno položila Adu na tepih.

„Postoji li neka druga u tvom životu?“, pitala sam.

„Ma hajde, molim te, otkud ti sad to?“

„Zašto izlaziš iz sobe kad proveravaš telefon? Ako već pričaš o poslu, zašto mi ništa ne govoriš?“

„Derja, ne pričaj gluposti! Ako mi ne veruješ...“, rekao je pružajući mi telefon, „evo ti, uzmi i pogledaj svojim očima!“

U tom momentu sam se postidela svoje reakcije. Baš postidela.

„Naravno da neću gledati, zašto da ti čačkam po telefonu... ali se vrlo čudno ponašao u poslednje vreme... jesi li ti primetio koliko si se promenio?“

„Kako sam se to promenio?“

„Zamišljen si, zabrinut, namrgođen. Sigurna sam da te nešto muči, i umesto da to lepo поделиš sa mnom, ti nešto kriješ.“

„Ne krijem... samo čekam da sazri da bih ti rekao.“

Pustila sam mu ruku koju sam stiskala.

„Pa naravno! Kako se nisam ranije setila da je vama ljubiteljima prirode glavna stvar u životu sazrevanje! Šta li ti je na pameti, sađenje voća ili povrća? U svakom slučaju, ja ću za sve to saznati nakon nekoliko godina, kad sve sazri s plodovima. Da li je maslina, u stvari, voće? Čekamo li da masline rode s grana koje si potkresao?“

„Derja, poruka koju sam dobio je iz Biroa za arhitekturu! Znaš li koliko sam čekao na ovo! I konačno je tu!“

O kom poslu on to uopšte priča? Slao je prijave na sve strane!

Ada je počela da podriguje nakon dreke, mleko joj je curilo s ugla usana pravo na tepih. U bilo kom drugom slučaju potrcala bih da očistim, ali ovog puta sam ostala u mestu i upitala drhtavim glasom: „Da li to znači da si konačno dobio posao?“

„Uh, očigledno ne mogu da odložim raspravu. Moja žena je suviše brzopleta, tako da joj moram objasniti odmah sve. Daj mi bar minut vremena da uzmem laptop... ne vidim šta tačno piše na telefonu, slova su malena.“

Izašao je iz sobe. Nakon što je izašao, podigla sam ćerku s poda i položila je na krevet. Nisam obraćala pažnju na zvuke negodovanja dok sam jurila ka dnevnoj sobi u spavaćici.

Hakan je pretvorio naš kuhinjski sto u kancelariju. Zatekla sam ga kako opčinjeno bulji u ekran. Kada me je pogledao, ispravio se i dodao: „Konačno je došlo vreme da ti kažem, odgovorili su mi na sva pitanja i pao je dogovor!“

Desnu ruku položila sam na srce da ne iskoči iz grudi; ako već moramo da napustimo ovu predivnu prirodu i tatu, neka to bar bude zbog Istanbula. U stvari, neka bude kako bog kaže, samo da je Istanbul!

„Znači, primljen si! Pa to su sjajne vesti! Gde idemo? U Istanbul? Ili Izmir?“, pitala sam.

„I dalje ne mogu da verujem, Derja. Nisam polagao nikakvu nadu u ovu prijavu građevinskoj firmi, poslao sam je, eto, tek tako... Toliko sam se navikao da me odbijaju da mi je neuspeh postao prirodno stanje.“ Duboko je udahnuo: „Ali izgleda da su me primili!“

Ruka mi je i dalje na grudima.

„Neki građevinski projekat u Istanbulu?“

„Ma kakvi! Ti mi nisu ni odgovorili, ali koga briga! Ova firma nudi zdravstveno osiguranje za celu porodicu, plaća kiriju i pazi sad – najbolje od svega! – isplaćuju platu u dolarima!“

„U dolarima? Pa u kom gradu je taj posao?“

„U Šangaju.“

„Molim?“, upitala sam. „Gde?“

„U Šangaju, u Kini“, odgovorio je. Mora da sam pogrešno čula.

„U Kini?“

„Da. Znaš – Šangaj, to je najvažniji grad u Kini.“

Gorak ukus u ustima počeo je da se širi kad je pomenuo Daleki istok.

„Nije valjda da pomišljaš da idemo u Kinu?“

„A što da ne?“

„Pa predaleko je!“

„Danas je ceo svet udaljen samo jedan let avionom.“

„Zar ćemo da odemo u Kinu i ostavimo sve što imamo ovde?“

„A šta je to što imamo ovde? Jedino što zaista ovde imaš je tvoj otac, koji može da dođe i da nas poseti kad god poželi. A svaki godišnji odmor možemo provoditi ovde.“

„Hakane, ali imamo i dete!“

„Pa očigledno je da ne planiram da je ostavimo ovde. Znaš šta, ako želiš, uzećemo i jednu mačku, koja će posetiti na kuhinjskim vratima“, dobacio je kroz smeh. „U stvari, bolje da ne uzimamo jer u Kini jednu mačke i pse, pa ako pobegne od kuće, neka joj je bog u pomoći, možemo je naći skuvanu u čorbi u jednom od obližnjih restorana. Derja, zašto gledaš u mene kao da sam avet? Nema građevinske firme kojoj nisam poslao prijavu za posao poslednje dve godine. Zar nisi ti bila ta koja je rekla da neću nikad naći posao dok ova vlast gospodari i da bi trebalo da oprobam sreću u inostranstvu?“

Stajala sam obešenih ramena dok mi je ruka preko grudi već beživotno visila pored tela.

„Moja namera je bila da idemo u Englesku, Francusku, Italiju – ne u Kinu!“

„Draga moja, sve te zemlje koje si nabrojala su trenutno u krizi! Derja, kriza je u celoj Evropi. Ja sam se zato okrenuo ka razvijenijim zemljama. Kina je ekonomski džin u usponu. A tek Šangaj, to je san svakog arhitekta, pravi blagoslov! Vidi...“

Prekinula sam ga u pola reči: „Zar ti nisi bio taj koji je zaljubljen u prirodu?“

„I dalje sam. Zar nisam završio na crnoj listi zbog svoje ljubavi prema prirodi?“

„Dobro jutro! Usta su mi se osušila od ponavljanja, zar ti nisam govorila da ćeš izgubiti posao ako staneš na čelo te organizacije i povedeš proteste zbog šuma koje uništavaju, biljaka koje seku i gmazova koji izumiru! Došla maca na vratanca! Hajde i to da razumem, ali zašto, kog đavola, hoćeš da ideš u zemlju koju ni toliko nije briga za zagađenu životnu sredinu?“

„Zato što mi je puna kapa. Da sam sâm, ne bih se obazirao na činjenicu da nemam posao. Ali sada imam porodicu i ne mogu više da dopuštam da se moj tast brine o mojoj ženi i mom detetu...“

Nisam ga pustila da završi.

„Da li to mom ocu uzimaš za zlo? Kunem se da čak i ne zna da ti znaš za to! To je nešto između nas, ćerke i oca. Rekla sam ti za to isključivo zbog toga da ne bi bilo tajni između nas.“

„Kako ne shvataš da ja želim da se brinem o svojoj porodici?“

„Hakane, ja sam jedinica, naravno da će me paziti, šta je tu čudno?“

„Nije reč samo o tome. Nije u redu da stečeno znanje i talente bacam u vodu dok trunem ne radeći ništa...“ Opet mu nisam dozvolila da završi.

„Onda nisi morao da se petljaš s tom organizacijom! Ne bi se ništa promenilo ni da te nije bilo. Da li vas je neko uopšte saslušao? Boriš se s vetrenjačama kao Don Kihot!“

„Derja, mene su stavili na crnu listu i pre nego što smo osnovali to udruženje! Kritikovao sam u člancima estetiku nove džamije na Čamlidži, a posle sam im postao trn u oku kada sam se našao među pristalicama protesta u Gezi parku. Ako nisam imao šanse da pronađem posao kao običan građanin ove zemlje koji ne podržava vladu, sada kao disident ga sigurno neću naći! Otvori oči već jednom!“

„Ali u ovoj zemlji i dalje postoje ljudi koji žele vile.“

„Pa eto, napravili smo dve vile. Ništa više nismo mogli da uradimo jer ljudi trenutno više ne žele da grade. U ovo doba krize niko sem vladinih pristalica nije u mogućnosti da gradi vile, a ti ljudi me nikad ne bi zaposlili.“

Obuhvatio mi je lice obema rukama i pogledao me pravo u oči: „Kao što si i sama rekla, moramo da se sklonimo iz zemlje dok se situacija ne promeni. Kako mogu da odbijem ovu ponudu koja mi se ukazala?“ Nakon što se prodoran krik prolomio iz spavaće sobe, dobacila sam: „Slušaj, i dete se slaže sa mnom, ne želi da ide u Kinu.“

„Ne bih rekao, pre će biti da se suprotstavlja tebi“, odgovorio mi je Hakan dok je brzim koracima hitao do Ade. Stropoštala sam se na stolicu u kuhinji i na Hakanovom računaru potražila slike Šangaja na internetu. Ada se konačno smirila. Malo čudovište! Shvatila sam da je samo želela u ruke kada sam čula bat Hakanovih koraka u sobi, koji ju je njihao gore-dole u naručju. Ni sama ne znam koliko je prošlo, ali došla

sam sebi tek kada sam osetila jak miris kolonjske vode od mandarine i ugledala Hakana u kaputu, kako uspravno stoji na vratima.

„Ada je slatko zaspala, a ja izlazim, moram nešto da obavim, dolazim za dva sata“, rekao je.

„Šta treba da obaviš?“

„Birokratija... znaš i sama, uobičajeno – lična karta, potvrda o mestu prebivališta i ostala sranja. Idem u grad.“

Nisam izustila ni reč. Prišao mi je i nežno mi utisnuo poljubac na potiljak. Brzo sam ugasila računar da ne bi pomislio da sam se predomislila nakon što sam videla Šangaj. Već ga čujem kako mi govori: „Veruj mi, Šangaj je divan grad! Potpuno novi svet, a druga kultura je upravo ono što nam oboma treba! Kad se vratim, lepo ćemo da sednemo i popričamo, u redu?“

Pogotovo sad kad su kineske vođe najavile još jednu doživotnu diktaturu, baš mi takva promena kulture treba u životu!

„Samo budi strpljiva i pronaći će te najlepša lepota sveta.“ Hoće šipak!

Prineo je moj palac usnama i poljubio ga. „Draga moja, prestani da zidaš kule u vazduhu i misli na sve ono dobro što nas čeka“, rekao mi je i izašao iz sobe.

Pogledala sam kroz prozor kad sam čula zvuk kapije u dvorištu. Videla sam ga kako srećno poskakuje kao dete dok je krivudao između drveća. Projurio je kroz baštu i izgubio mi se iz vida dok sam ja, po njegovoj naredbi, ostala da prebiram po mislima!

Ovo je najbolje mesto za dete da zdravo odrasta. Bili smo u samom raju, takoreći. Drveće maslina je bilo tik do prozora. Ograda od lijan-dera oko bašte. Komšijska kuća do nas nije se ni videla, a bila je udaljena samo dva minuta. Uskočimo u auto i kod tate smo za manje od dva sata. A kad mi nedostaje civilizacija, za samo pola sata sam u Izmiru.

A Kina, Daleki istok! Kraj sveta! Ono što sam videla na slikama bio je Šangaj prepun oblakodera, betonska džungla! Kao da sve to nije

dovoljno, uvek će me podsećati na uzrok smrti moje majke! O ne, ja svoje dete neću da vodim na Daleki istok! Neću!

Što sam više razmišljala, to se ljutnja pojačavala.

Čitav život sam podredila drugima i uvek su drugi upravljali mojim životom. Kada mi je brat preminuo u desetoj godini, poslali su me u internat u Englesku, da ne bih patila. Niko me nije čak ni pitao da li hoću. A zašto? Zato što nisam bila u stanju da se brinem o sebi! Imali su najbolje namere! Da su me pitali, rekla bih im da me ne šalju u internat da se zezam s devojčicama i potiskujem tugu, već da me puste da budem s njima i podelim bol. Da sam imala priliku da prebolim njegovu smrt, ne bi mi ostala ovako velika praznina u duši.

Kada su se mama i tata razveli, majka je krila sve od mene i obmanjivala me, iako sam bila dovoljno velika da razumem. Tako sam i ja postala saučesnik u njenom izgnanstvu. Ubedila me je da me je otac ostavio.

Majka je preminula ne saznajući koliko bola i besa sam nosila u sebi. Sakrila sam osećanja da ne bih sedala na muku jednoj majčici, koja je tugovala za umrlim detetom i nevernim suprugom. Mogu da razumem da je ostavio ženu jer se zaljubio u drugu, ali duša me je bolela kad je napustio i mene. Odлучila sam da postanem bezosećajna, jer ako je već odlučio da i mene napusti s majkom, neka mu je sa srećom! Obrisala sam ga iz života!

Na kraju sam saznala da je majka spletkarila i da me otac nije zaista ostavio. Zametnuo mu se trag i izgubili smo kontakt dok je majka ležala na samrtničkoj postelji, bolujući od bolesti kojoj nije bilo leka... Na drugom kraju sveta... Na Dalekom istoku!

Kad neko pomene Daleki istok, pred očima mi se odmah stvore majka, njeni poslednji dani na ovom svetu i moji bolni uzvici: „Nemoj da ideš, mama!“, kao i neprolazna patnja koju sam osećala tih dana.

Nakon što sam pronašla oca, nisam bila u stanju da se suočim s onim što je uradio majci... Ovo se ne dešava ljudima... Toliko bola, sramote!

Kroz šta smo sve majka i ja prošle zbog oca!

Zaronila sam u kovitlac osećanja koja su me rastrgla da bih uopšte bila u stanju da se vratim u život!

A sad Hakan stoji preda mnom s idejom da idemo u Kinu!

U svakom slučaju, umorna sam od borbe s potisnutim osećanjima iz detinjstva. Muka mi je da razmišljam drugačije od ljudi koji mi planiraju život, iznenadnih i preranih smrti, od ove kuće, mojih najbližih, od ove države! Želim da se usidrim baš u ovoj luci u kojoj se nalazim.

Uopšte mi nije bilo lako da pređem put od vragolaste devojke do žene koja sam danas!

Zar su nama neophodne pare? Mi ne moramo da brinemo o odeći, o skupim markama i drugim ljudima, živimo u blagostanju s baštom prepunom organskog povrća, možemo da se povežemo s celim svetom internetom, dok slušamo muziku, gledamo serije, idemo u bioskop, i to sve s novcem koji mi otac šalje mesečno.

Što se mene tiče, pare nam ne trebaju, ali izgleda da Hakan ne misli tako.

Zamislite molim vas, on meni da kaže da razmislim. Ja da dobro razmislim pa da pričamo kad se vrati.

Eto, razmislila sam... Srce hoće da mi iskoči iz grudi čim počnem da razmišljam!

Šta li tek ta muva, koja je ubila moju majku na Dalekom istoku, može da uradi mom detetu! U redu, nije otišla na odmor baš u Kinu, ali bila je negde u okolini. Šta ako neka muva ili neko drugo stvorenje ubode i moju bebu? Spremna sam da živim bez para, zauvek u ovoj brvnari, ali nisam spremna da idem u smrtonosnu avanturu na Daleki istok! Nisam spremna ni da opet izgubim oca zbog daljine. Nikad više! Nikad!

A Hakan nek sam odluči da li mu je draži život daleko od žene i deteta...

Hakan

Voda koja teče pronaći će put...

Sedeo sam naspram zabrinutog čoveka kada su nam se pogledi sreli. Odmah smo se razumeli. U stvari, mogu čak da kažem da smo se i zavoleli, na neki čudan način. Ali kada ostanemo sami, postane nam neprijatno, ne ponašamo se prirodno iz nekog razloga.

Nismo se upoznali pod normalnim okolnostima.

Ćerka je tražila nemarnog oca, koji ju je napustio, u jednoj kasabi na obali Egejskog mora. Derja i ja smo se slučajno upoznali jer smo odseli u istom hotelu. Video sam je na recepciji, kako se raspituje koji je najlakši put do sela. S obzirom na to da sam dobro poznavao taj deo, ponudio sam se da pomognem. Proveli smo skoro ceo dan lutajući po planinskim putevima, čak smo i ručali zajedno, i na kraju se sprijateljili. Igrao sam ulogu čarobnjaka, koji joj je pomogao da pronađe zabačenu seosku kućicu njenog oca.

Možda je upravo zbog toga moj tast bio tako krotak prema meni.

Moj ponizni stav se pak ogledao u činjenici da smo bili preterano finansijski zavisni od njega već godinu dana.

Normalno je da pomaže svojoj ćerki, ali ne i meni. Povrh svega, obojica se ponašamo kao da ne znamo za to. Hajde, u redu, možda mu nije rekla da ja znam, ali koga je briga za to kad ja znam, i to je, u stvari, moja najveća briga!

Posetio sam tasta da mu objasnim zašto neću odbiti poslovnu ponudu iz Šangaja i da ga zamolim da mi pomogne da ubedim Derju da odemo tamo. Shvatio sam da mu se Derja uvukla pod kožu kada me je pitao: „Ne moraš da im daš konačan odgovor pre nego što prođu izbori, zar ne?“

„Ma hajde, šta ako opet pobede? Zar zbog njih da propustim ovako dobru ponudu?“

„U pravu si, ali vidi, šta ako izgube!“ To je izgovorio s ubeđenjem da će se sutradan građevinske firme izređati s ponudama za posao ispred mojih vrata.

„Gledajte to ovako, gospodine Ilhami, onaj ko ne prihvati ovaj posao je ili lud ili mu posao uopšte ne treba. Zna da sam nezaposlen već godinu dana, a sada sam dobio ponudu s odličnim uslovima, i to da radim na jednom fantastičnom građevinskom projektu. Ovaj posao je privremen, i ako ne budem brzo doneo odluku, svaliću ogroman teret na Derju. Uvek ću je kriviti za sve što nećemo imati. Atmosfera u porodici će se pokvariti, mi ćemo se udaljiti, a ja ne želim da se to desi.“

Nakon što je promislio, dodao je: „U pravu si, sine, uradiću sve što je u mojoj moći da ti pomognem da ubediš Derju.“ Gospodin Ilhami je održao obećanje i uradio je sve što je mogao. Siguran sam u to.

Zar nekada poznati izdavač nije znao da mi muškarci stičemo samopouzdanje samo kada uspešno ostvarujemo svoje namere! U svakom slučaju, prava je šteta što nije uspeo da ubedi ćerku. Kuću je, pored prijatelja Dejvida, delio i s slugom. Hajde, možda je bolje da Redžepa ne nazivamo slugom jer je mnogo više od toga, moj tast i Redžep su ipak prijatelji. Odrasli su zajedno u Redžepovom selu, a on je valjda tad radio u kancelariji mog tasta na omotima knjiga, možda ih je i dizajnirao. U svakom slučaju, ne znam kako su postali bliski. Evo, i Redžep je stao na našu stranu pokušavajući da nagovori Derju da pođe sa mnom. Pričao joj je o tome koliko je važno da muškarac zarađuje novac za svoju porodicu.